

Natura oraz różnorodność
biologiczna
Nr akt 2023 - 9292
Nr ref. CAVEM
28 września 2023 r.

Streszczenie nietechniczne

Ocena środowiskowa opisuje prawdopodobny i znaczący wpływ na środowisko proponowanego wyznaczenia obszarów chronionych w ramach strategii morskiej na duńskich wodach terytorialnych. Propozycja jest częścią programu w ramach dyrektywy ramowej związanej ze strategią morską. Raport środowiskowy został przygotowany zgodnie z duńską ustawą o ocenie oddziaływania na środowisko planów i programów oraz konkretnych projektów (EIA) (ujednolicona ustawa nr 4 z dnia 3 stycznia 2023 r.).

Celem propozycji jest ustanowienie spójnej i reprezentatywnej sieci obszarów chronionych na duńskich wodach. Oprócz wdrażania unijnej dyrektywy w sprawie strategii morskiej, utworzenie obszarów pomoże również w realizacji celów unijnej strategii ochrony różnorodności biologicznej, porozumienia z Kunming-Montreal oraz innych umów międzynarodowych.

Proponuje się wyznaczenie jedenastu strategicznych obszarów ochrony morskiej na Morzu Północnym, w tym w cieśninach Skagerrak i Kattegat, oraz ośmiu obszarów strategicznej ochrony morskiej na Morzu Bałtyckim, w tym w cieśninie Sund oraz obszarze Beltów Małego i Dużego, o łącznej powierzchni 7 781 km², co odpowiada 7,42% całkowitego duńskiego obszaru morskiego. Wniosek ma na celu ochronę obszarów poprzez ograniczenie działań mogących mieć negatywny wpływ na gatunki i siedliska na tych obszarach, ze szczególnym uwzględnieniem dna morskiego, a jednocześnie ma na celu ograniczenie skutków społeczno-gospodarczych. Proponuje się wyznaczenie 6,02% ściśle chronionych obszarów morskich, co odpowiada 6.301 km². Na obszarach ściśle chronionych zabroniona będzie wszelka działalność połowowa, z wyjątkiem niektórych rodzajów połowów rekreacyjnych. Ma to na celu ochronę zarówno dna morskiego, jak i wszelkiego życia w wodzie. Na obszarach ogólnie chronionych zabronione będą jedynie połowy przy użyciu włoków dennych. W obu obszarach dozwolona będzie żegluga oraz budowa i konserwacja kabli, rur, przewodów itp.

Ogólnie rzecz biorąc, ocenia się, że wniosek będzie miał korzystny wpływ na środowisko morskie. Obszary te zostały wyznaczone z myślą o poszerzeniu istniejącej sieci morskich obszarów chronionych (obszarów Natura 2000) na duńskich wodach. Celem jest ustanowienie zintegrowanej sieci morskich obszarów chronionych, charakteryzującą się ekologiczną spójnością i reprezentatywnością oraz odpowiednio obejmującą różnorodność poszczególnych ekosystemów. Wyznaczenie obszarów koncentruje się zatem na ochronie szeregu siedlisk i gatunków, które albo nie występują na istniejących obszarach chronionych, albo nie są na istniejących obszarach chronione. Obejmuje to na przykład ochronę siedlisk głębinowych i obszarów z piaszczystych, żwirowym oraz o mulistym podłożu, a także wód i szeregu gatunków znajdujących się na Czerwonej Liście Zagrożonych Gatunków i Siedlisk.

Propozycja dotyczy utworzenia obszarów, na których społeczności wrażliwych gatunków będą mogły żyć w niezakłócony sposób, co znajdzie odzwierciedlenie w ulepszonych siedliskach przyrodniczych i możliwym poszerzeniu się różnorodności biologicznej.

Ochrona zabezpieczy również obszary przed fizycznym oddziaływaniem w przyszłości, nawet jeśli metodyka połowowa ulegnie zmianie. Oznacza to zatem, że poszerzona ochrona przyczyni się do osiągnięcia celu, jakim jest dobry stan środowiska, co jest celem dyrektywy w sprawie strategii morskiej.

Całkowita roczna wartość połowów na Morzu Północnym, w tym w cieśninach Skagerrak i Kattegat, szacowana jest na około 11,4 mln DKK, a na Morzu Bałtyckim, w tym w cieśninie Kattegat i Morzu Bełtów, na 0,8 mln DKK. Całkowita wartość duńskiego rybołówstwa na wszystkich wodach wynosiła około 2,5-3,5 mld DKK rocznie w latach 2016-2020.

Statki rybackie będą mogły połować pełną kwotę w innych częściach tych dwóch obszarów morskich, a zatem ogólna ocena jest taka, że proponowana ochrona tych dwóch obszarów będzie miała niewielki wpływ narzeczywiste możliwości połowowe i związaną z nimi działalność gospodarczą portach rybackich. Jest jednak prawdopodobnym, że lokalizacja obszarów może w praktyce utrudnić połowy i zwiększyć ich koszty, ponieważ mogą wystąpić sytuacje, w których nie będzie już możliwe prowadzenie połowów za pomocą włoków dennych w takim samym zakresie jak poprzednio. Ponadto może wystąpić dłuższy czas transportu na łowiska, co wpłynie na wzrost kosztów.

Na strategicznych obszarach morskich nie ma żadnych istniejących zezwoleń dotyczących jakichkolwiek form aktywności. Propozycja nie ma wpływu na militarne działania obronne na morzu.

Skutki/wpływ transgraniczny

Identyfikując obszary dla spójnej sieci obszarów chronionych, skupiono się również na morskich obszarach chronionych w krajach sąsiadujących z Danią. Intencją jest zatem, aby wyznaczenie i zarządzanie nowymi strategicznymi obszarami morskimi na duńskich wodach terytorialnych przyczyniło się do powstania spójnych sieci pod względem rozmieszczenia gatunków, pomagając tym samym zwiększyć ogólną różnorodność biologiczną na obszarach ponad granicami państw. Oczekuje się zatem, że wniosek będzie miał pozytywne skutki transgraniczne.

Utworzenie obszarów chronionych prawdopodobnie przyczyni się do zwiększenia podaży żywności dla innych gatunków morskich, w tym ryb, ptaków i ssaków morskich, co ostatecznie może przynieść korzyści poszczególnym stadom i całej sieci pokarmowej. W tym kontekście obszary chronione mogą również służyć jako podstawa do ponownej kolonizacji innych obszarów.

Ocenia się, że niepożądane skutki transgraniczne będą ograniczone i tylko w odniesieniu do rybołówstwa, w tym rybołówstwa międzynarodowego. Obejmuje to przede wszystkim połowy przy użyciu włoków dennych, ale także połowy przy użyciu innych narzędzi. Propozycja ta pociąga za sobą anulowanie lub wykluczenie szeregu sektorów biznesowych w tych obszarach. Celem długoterminowym jest ustanowienie obszarów, w których siedliska wrażliwych gatunków będą bardziej niezakłócone, co przyczyni się do polepszenia warunków siedliskowych i możliwego wzrostu różnorodności biologicznej.

Na Morzu Północnym, w tym w cieśninach Skagerrak i Kattegat, gdzie wyznaczonych zostanie jedenaście obszarów, wiele krajów posiada obecnie prawa połowowe. Propozycje wskazują, że w szczególności Belgia, Holandia, Szwecja, Niemcy i częściowo Francja prowadzą szeroko zakrojoną

działalność połowową na tych obszarach. Badania wykazały, że zagraniczne połowy włokami dennymi i innymi narzędziami prowadzone są na obszarach ściśle chronionych.

Na Morzu Bałtyckim, w tym w cieśninie Sund i Morzu Bełtów, gdzie wyznaczonych zostanie osiem obszarów, wiele krajów posiada obecnie prawa połowowe. Propozycje wskazują, że szczególnie Polska, Szwecja, Niemcy i do pewnego stopnia Litwa prowadzą szeroko zakrojoną działalność połowową na tych obszarach. Badania wykazały, że zagraniczne połowy włokami dennymi i innymi narzędziami prowadzone są na obszarach ściśle chronionych.

Ustanowienie rezerwatu przyrody zapewni ochronę szczególnie wrażliwym gatunkom, które ucierpiały podczas początkowego zamulenia. Ponadto ściśle chronione obszary będą chronić środowisko wodne, dzięki czemu chronione również będą ekosystemy morskie jako całość. Zapisy regulacji wiążą się zatem z ryzykiem, w ramach którego połowy przeniosą się na inne obszary o tych samych typach dna morskiego. Na podstawie oceny skali istniejących połowów nie wybrano obszarów o największej obecnie presji połowowej. Oczekuje się zatem, że rybołówstwo może przenieść się do alternatywnych lokalizacji. Wyznaczenie obszarów chronionych według oczekiwań będzie miało pozytywny wpływ na rybołówstwo.

Wprowadzenie metod zarządzania rybołówstwem na wodach UE odbędzie się zgodnie z postanowieniami Wspólnej Polityki Rybołówstwa. Oznacza to, że proponowane regulacje będą miały zastosowanie do statków rybackich ze wszystkich państw członkowskich. Proces ten odbędzie się po podjęciu ostatecznej krajowej decyzji w sprawie proponowanych wyznaczonych obszarów i obejmie bardziej szczegółową analizę wartości rybołówstwa w proponowanych obszarach oraz uzgodnioną wspólną inicjatywę wraz z innymi zaangażowanymi państwami członkowskimi UE.